

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שצביאות
לאהבת הזולת,
הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש טו אדר"א' תשע"א שבת - ירושלים 4:52 תלאביב 5:07 חיפה 4:57 מוצ"ש - ירושלים 6:06 תלאביב 6:07 חיפה 6:06 ר"ת 6:45

פרשת כי-תשא

צדקה תציל ממות

טוב וראוי לכל אדם להרגיל עצמו בנתינת צדקה [המגינה מפני הסכנה] !

נלמד מהפסוק: "ונתנו איש כופר נפשו... ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם" (פרק ל"ב)

וכתב רש"י: "שהמנין שולט בו עין הרע". ומבאר השפתי חכמים: לא שהוא מצווה למנותם במחצית השקלים, כדי שיעשו האדנים, אלא תחבולה שלא ישלוט בהם עין הרע... ולא יהיה בהם נגף" - הבא לעולם. ועל דרך "וצדקה תציל ממות" עכ"ד. וכן פירש רבי יצחק אברבנאל זצ"ל הטעם שציוותה התורה לתת שקלים - "ולא יהיה בהם נגף" שהשקלים נועדו להיות כופר נפשם לצדקה ולהצילם ממות וממגיפה.

עשיר פנה בשאלה למגיד ממאהילוב זצ"ל: בנו יקירו חלה והגיע עד שערי מות. הוא נדב סכום רב לצדקה, אבל בנו נפטר. שואל הוא איך הבטחת הכתוב כי "צדקה תציל ממות"?
ענה לו המגיד: "אמשול לך משל למה הדבר דומה? לעצי הסקה!... בעל הבית חרוץ וזריז, הרואה את הנולד, מה עושה? הוא חוטב עצים להסקה בשלהי הקיץ, כאשר העצים יבשים, ומאכסן אותם. ואז, בבוא החורף, הוא מסיק עצים באח, והם יבשים ובווערים היטב, ובבית מתפשט חום נעים. אבל בעל הבית שאינו מכין עצים מראש, ונזכר בהם רק בעת הקור והחורף המקפיא, רץ לקנות עצים והם עולים ביוקר רב, לחים וספוגי גשם, והאש אינה נאחזת בהם. וכשכבר הם בווערים, אין מעט החום העולה מהם שווה בנזק העשן הממלא את הבית..."

"מבין אתה" - הפטיר המגיד - "מי שמכין לעצמו צדקה בטרם צרה, היא עומדת לזכותו ומגינה עליו, אבל צדקה שנעשית לאחר גזר דין, כוחה מועט וקלוש..."

שאל שוב העשיר: אבל הרי אומרים אנו בתפלה שתפלה ותשובה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה!"

ענהו המגיד במשל נוסף ששמע מהגאון ר"א שיק זצ"ל בשם הגה"ק רבי בנימין מהוראדנא זצ"ל: ילד השוהה בכיתה, אך במקום ללמוד הוא מפריע ומציק לחבריו, קם ללא רשות ומשוחרר בקול. יתרו בו ויאמרו לו: "שב בשקט ותשתוק". ואז, גם אם יחלום וישגה בהזיות, לא יעירו לו מאומה, ובלבד שלא יפריע. אבל אם יחרה בו אף המלמד והוא יוציא מהכיתה, ישאר בחוץ עד לסוף השיעור. ולא יהיה די בכך שיבטיח שישב בשקט ולא יפריע, אלא עליו להבטיח שילמד ויקשיב למהלך השיעור!

והנמשל: הוא הדין בעניננו. לפני גזר הדין, די בתשובה לחוד, ובתפלה לחוד, ובצדקה לחוד. אבל לאחר גזר הדין, כדי להעביר את רוע הגזירה, נצרכים שלשתם כאחד: תפלה ותשובה וצדקה!" (עפ"י יסודי העיקרים - שערי ארמון)

...ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"

בזמנו של רבי מאיר, היה אדם אחד ושמו יהודה הענתותי, והיה קמצן גדול, ולא נתן פרוטה לצדקה. ראה רבי מאיר ברוח הקודש שעתידה פורענות גדולה לבוא עליו ועל משפחתו. ומכיון שהיו בו ביהודה מעלות טובות שבשבילם חבבו רבי מאיר וביקש למונעו מן הצרה הגדולה. מה עשה? התחפש רבי מאיר לפניו ובא אצל יהודה, ומשרתי הבית חשבו אותו לגנב וגירשוהו מן הבית.

התחבא רבי מאיר באורו והמתין עד הערב, ושוב נכנס אצלו, ושוב ביקשו המשרתים לגרשו משם. אמר להם רעב אני ולא בא אוכל לפי זה זמן רב. ואם לא יתנו לי דבר-מה לאכול אמות ברעב. נתנו לו אוכל ואכל.

משגמר לאכול נטל ככר לחם מן השולחן ונתנו ליהודה ואמר לו תן לי הככר הזה ואמור: זאת תהיה לי לצדקה. כעס עליו יהודה הענתותי ואמר לר"מ, לא די לך שנתנו לך לאכול שאתה רוצה גם שאתן לך ככר שלם.

משראה ר"מ שיהודה כעס עליו, כיבה את הנר והחליף בגדיו. וכשראו האנשים שהוא רבי מאיר נתביישו מאד וביקשו מחילתו. אמר להם: מה תועיל לכם מחילתי אם הקב"ה אינו מוחל לכם. דע לך יהודה שאתה ובני ביתך מוכרחים למות לפני זמנכם לפי שאתה עשיר מופלג ואינך נותן צדקה.

פילחו הדברים את לבו של יהודה הענתותי ומיד חזר בתשובה וחילק מחצי הונו לצדקה. באותו לילה הקיפו נחשים ארסיים את ביתם ובזכות הצדקה נסתלקו.

עפ"י מעם לוועזי-אבות

כבודו של המרא דאתרא

כבוד גדול היה רוחש **החפץ חיים** לרבנים אף אם היו קטנים הרבה ממנו. רבה של ראדין **רבי מרדכי מירסקי זצ"ל** בכל פעם שהיה עובר ליד החפץ חיים היה הח"ח קם לכבודו, זאת למרות שהיה מבוגר מאותו רב וגדול ממנו, בכ"ז נהג בו בכבוד גדול.

בשנותיו האחרונות של הח"ח, לעתים היה יושב מחוץ לביתו כדי לפוש מעט, הרב של ראדין ידע שלמרות חולשתו של הח"ח אם יעבוד לידו יתאמץ הח"ח לקום לכבודו, על כן היה עושה דרכו באופן שלא יעבור ליד הח"ח.

בשבילי ראדין

ובלבד שלא לפגוע בכבוד הרב

באחת הערים, העירוב לא היה מהודר לפי דעתו של החזון איש, והוא החליט שיש לתקנו לתועלת הציבור. אולם הוא נמנע לבצע את התיקון, מפי שלא רצה לפגוע בכבודו של המרא דאתרא שם.

בהזדמנות, כאשר נודע לו שהרב יצא לחו"ל, הזדרז החזון איש ונסע לאותה עיר ותיקן את הטעון תיקון, ומיד לאחר מכן שב לבני ברק, בלי שידעו על כך דבר.

אצל החזון איש, גם כאשר היה לדעתו צורך בתיקון הערוב, העדיף לסמוך לזמנמה בדיעבד על העירוב הקיים, ובלבד שלא לפגוע בכבוד הרב על ידי תיקונו.

במחיצתם

להכות על קודקודם...

מעשה שעבר פעם הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל ליד ישיבתו 'חברון', וישבו שם בחורים שנותרו לשבת בעוברו על פניהם, ולא קמו לכבודו כנהוג וכמתחייב על פי ההלכה. הוכיחם רבי שמחה זיסל על כך נחרצות.

לתלמיד שנלווה אליו הסביר כמתנצל: "וכי סבור אתה שאני נזקק ל"כבוד" הזה?! לא ולא! אלא שהגמרא בסנהדרין (דף ח. ת.) אומרת: "אמר רבי יוחנן, אמר לו משה ליהושע, אתה והזקנים שבדור עמהם, אמר לו הקב"ה טול מקל והך על קודקדם..." כי יש ענין בחינוכם של אותם שאינם יודעים כיצד יש לנהוג בכבודו של רב..."

נסיד ממלכת התורה

"אני צריך לקום מפניה..."

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: בלומדי בישיבת סלבודקה, ישבתי פעם בביתו של ראש הישיבה הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, והנה נפתחת הדלת והרבנית טיקוצ'ינסקי ע"ה אחותו הצעירה של ראש הישיבה, מכניסה לחדר עוגה שאפתה עבורו.

שמתי ונתתי אל ליבי שכאשר נכנסה האחות, קם הגר"א שר בפניה. הרהבתי עוז לשאול מדוע הטריח עצמו לקום? השיב לי ראש הישיבה בדברים הבאים:

"**היא** חושבת שאני תלמיד חכם, ומעשה זה של הבאת העוגה כמוהו כהבאת ביכורים, שהרי חז"ל אומרים שהמביא דורון לתלמיד חכם דומה למביא ביכורים, כך היא חושבת!... אמנם אני יודע מך ערכי, אבל מה אעשה שכך חושבת עלי אחותי... ואם כן אני צריך לקום מפניה, כדין מביאי הביכורים שצריך לקום מפניהם (ביכורים פ"ג מ"ג)"

טובך יביעו

לכבוד תלמידי חכמים - לעמוד לכבודם ולהתבטל בפניהם!

נלמד מהפסוק: "והיה כצאת משה אל האהל יקומו כל העם" (פרק לג-ח)

ודרשו חז"ל (בתנחומא): מכאן שצריך אדם לעמוד לפני הזקן ומלפני חכם ואב בית דין ומלך, ויהא עומד עד שיכוסה מעיניו. ואמרו חז"ל (במד"ר טו"ג): אמר רבי אבא הכהן בר פפא: כשהייתי רואה סיעה של בני אדם, הייתי הולך בדרך אחרת שלא להטריח עליהם, שלא יהיו רואים ועומדים מלפני, וכשאמרת זאת לפני רבי יוסי בן רב זבידא, אמר לי: צריך אתה לעבור לפני ים ויהיו רואים אותך ועומדים לפניך ואתה מביאם לידי יראת שמים וכו'.

כבוד התורה וכבוד לומדיה

שאלו חז"ל בגמרא (קידושין לג:): מהו לעמוד מפני ספר תורה? והשיבו: קל וחומר, מפני לומדיה עומדים מפניה לא כל שכן! והקשה הר"ן ממה שאמרו חז"ל בגמרא (מכות כב:): כמה טפשיא הני אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, [=כמה שוטים האנשים שקמים לכבוד ספר תורה ולא מפני תלמיד חכם] דאילו בספר תורה כתיב "ארבעים יכנו" ואתו רבנן בצרו חדא". רואים מכאן שתלמיד חכם עדיף מספר תורה ושוב אין קל וחומר!?

ומתריך הר"ן שכוונת חז"ל (במכות כב:): לומר שכשם שיש לעמוד מפני ספר תורה כן יש לעמוד מפני תלמידי חכמים שאילולא הם הייתה התורה חתומה ובלתי מובנת לנו, והחכמים פירשוה. נאולם אחר שפירשוה והעמידו אותה על תיקונה הראוי, שוב אפשר לעשות קל וחומר: אם לכבוד החכמים שפירשו התורה עומדים. קל וחומר שיש לעמוד מפני התורה אחר שהיא מפורשת.

עוד נראה לתרץ בפשיטות: הרי כל כוחם של חכמים שהגיעו למדרגתם הגבוהה הזו לפרש את התורה [ואשר לכן עומדים בפניהם] זהו גופא רק מכח התורה שלמדו [וכפי שאמר רבי יוסף: אילולא האי יומא שניתנה התורה, כמה יוסף איכא בשוקא] ואם כן בהחלט הגון וצודק ללמוד קל וחומר: אם מפני לומדיה עומדים, מחמת מעלתם הנשגבה, כל שכן שנעמוד בפני התורה עצמה שמכוחה הגיעו למעלתם זו.

כיבוד תלמידי חכמים - למען קיום התורה

בספר פרדס יוסף מובא על השאגת אריה שרצה לעורר בתלמידיו את החשק ללמוד תורה והציע להם את המעלות המיוחדות שיש לתלמידי חכמים לעומת שאר האנשים עמי הארץ, כמו למשל הפסוק "לא תקום ולא תטור", ולתלמיד חכם עשו "הנחה" שאם אינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם. או מצות השבת אבידה אם אין זה לפי כבודו פטור, כדרשת חז"ל (ב"מ ל.) פעמים שאתה מתעלם. וכן לתלמיד חכם משיבים אבידה בטביעות עינא ואילו לעם הארץ רק עפ"י סימנים. ועוד הרבה הבדלים בין ת"ח וע"ה עיי"ש ואכה"מ.

רבינו החיד"א זצ"ל (בספרו מראית העין) כותב שכל מה שצונו השי"ת לירא מתלמידי חכמים ולכבדם, אינו משום כבוד עצמן של החכמים אלא לכבודו ולכבוד תורתו, כי כאשר יהיה כבוד ומורא לתלמידי חכמים, בזה תתקיים התורה, כי הם יזהירו לעם, ודבריהם יהיו נשמעים לעבודתו וממילא יהיה קיום לתורה.

עוד כתב החיד"א שזה הטעם מה שאמרו (בתנד"א) "כל המקריב דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים". משום שאם יהיה יקר בעיני ההמון כבודו של ת"ח יהיה בזה תועלת גדולה שבחורי חמד יראו כבוד ת"ח ושכולם מהדרים אותו ועושים צרכיו ומהניגים אותו מנכסיהם, אז יתנו לב לעסוק בתורה יומם ולילה, לזכות לכבוד ועושר, ומתוך שלא לשמה בא לשמה ויתרבו הלומדים.

להדבק במדותיו של הקב"ה ולהיות "ארך אפים" ומוחל על עלבוננו!

נלמד מפסוקי סדר י"ג מדות רחמים (פרק לד"ז)

ואמרו חז"ל (ראש השנה יז): כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם וכו'. ובספר ראשית חכמה (שעה הענוה פ"א) כתב: שמעתי בשם הגאונים על מה שאמרו חז"ל יעשו לפני כסדר הזה, הכוונה שיעשו סדר המדות שלימד הקב"ה למשה שהוא אל רחום וחנון. דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכך לכל הי"ג מדות. ואז אם יקיים את המדות הללו בפועל, הקב"ה ימחול לו על עוונותיו.

כתב השל"ה הק' זצ"ל (שער האותיות): "וכל מה שיקרה לאדם יאמין שהוא מאתו יתברך, כגון שפגע בו אדם רע וזלזל ובייש אותו וקללו, יקבל באהבה, כי ה' אמר לו קלל והוא שלוחו של מקום, מפני חטאיו, כמו שאמר דוד על שמעי בן גרא (שמואל ב' טז, י) "וכי ה' אמר לו קלל את דוד ומי יאמר מדוע עשית כן" כזה יתנהג בכל המאורעות הן טובים הן רעים יאמין ויאמר "מאת ה' היתה זאת".

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א על אדם שפגעו וביזו אותו מאד, ובלילה קודם קריאת שמע שעל המיטה עמד לומר את הנוסח המקובל "רבונו של עולם, הריני מוחל וסולח לכל מי שהקעים והקניט אותי או שחטא כנגדי"... אך לא רצה לאומרו "אחד בפה ואחד בלב", ולכן ניסה למחול לאותו אדם שפגע בו אך לא הצליח, ונפשו בשאלתו האם בכל זאת יאמר למרות שבלבו אינו מוחל, אך כיצד יאמר שקר הלא "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני"? ואולי עדיף לומר הריני מוחל וכו' חוץ לפלוני, או שמא ידלג על כל הנוסח עד שיעביר הטינה מלבו לגמרי?

והשיב הגר"י כי אדם זה צריך לומר את הנוסח כולו בשמחה רבה, כי זהו רצון הבורא, ובאם שעדיין אינו במדרגה נכבדה כזו למחול בלב שלם, מכל מקום עצם זה שאומר בפיו שהוא מוחל, תועיל המחילה שכן "דברים שבלב אינם דברים", כמפורסם בשם הגה"צ רבי ישראל מסלנט זצ"ל שאמר כי מחילה אינו צריכה קנין. ומצינו עוד בגליוני הש"ס (קידושין מט:) שכתב כי המבייש את חברו ומחל לו בפיו, אעפ"י שלא מחל לו בלבו, אמרין דברים שבלב אינם דברים. (וראה מסגרת)

פתקא טבא...

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: מעשה בתלמיד חכם, שפגע בו אדם בצורה נוראה. לאחר כמה ימים, שלח לו אותו אדם שפגע בו, פתק, ובו הוא מבקש שימחל לו על מה שפגע בו.

אותו תלמיד חכם שהיה עדיין פגוע מאד עד עמקי נפשו נתקשה מאד לסלוח לו, עד שביקש לקרוע את הפתק. אך כאן אשתו התערבה וביקשה ממנו שלא יקרע את הפתק אלא הציעה ואמרה לו: "קח את הפתק ותכניס אותו בין דפי הסידור שלך, וכשתעמוד בתפילת "שמונה עשרה" לפני הקב"ה, ותאמר "סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו מלכינו כי פשענו", תעצור לרגע, תטול את הפתק ותניחנו למוחל ותאמר בלבך: ריבונו של עולם, כל כך קשה לי לסלוח ולמחול לאדם זה, אך בכל זאת, אני מתגבר על רגשותי ואני מוחל לו בלבב שלם, אנא ריבונו של עולם, סלח ומחל לי גם אתה על עוונתי ועל פשעי.

חשוקי חמד

מעביר על מדותיו

כששהה כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל במרחצאות בארציוב, שהו שם עוד כמה רבנים גדולים ומפורסמים. באחד הימים בא אדם ושאלה הלכתית בפיו. חיוו הרבנים את דעתם בנידון, כל אחד לפי ראות עיניו. אח"כ פנו לשמוע את חוות דעתו של הצדיק מסטרופקוב, וזה השיבם על אתר: הלא הוא "מגן אברהם" מפורש בסימן זה וזה...

והנה קם אחד הרבנים וחלק בפומבי על ראייתו של האדמו"ר מסטראפקוב וביטל דבריו כפרא דארעא, האדמו"ר אף שהיה ברור לו שהצדק עמו, קיבל את עלבונו בדומיה, הבליג ולא השיב, ולא הוכיח צדקת דבריו מפני כבודו של אותו רב. [סיפר זאת רבה של ראחוב ששהה גם הוא שם, והאדמו"ר הראה לו מיד לאחר מכן את דברי המגן אברהם מפורשים בדיוק במקום שציין האדמו"ר].

ריבונו הק' משינאו

הכנסת כלה ושמחת חתן

לגמול חסד עם חתן וכלה, לסייע להם בממון ולשמחם ביום חופתם!

נלמד מהפסוק: "ויתן אל משה ככלתו" (פרק לא"יח)

וכתב רש"י: "ככלתו, כתיב חסד, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן"... ומובא בצוואת רבי אליעזר הגדול: "בני, הוי זהיר בהכנסת כלה לחופה ולשמח חתן, שכל המשמחו כאילו קיבל תורה מהר סיני שנאמר "ויתן אל משה ככלתו" - כלתו כתיב, ודאי יום שנתנה תורה, כיום שנכנסה כלה לחופה". ב' עיני חסד, הנעשים עם החתן והכלה כלולים כאן: א) חסד בגופו, ע"י שמשמח את החתן והכלה. ב) חסד בממונו, ע"י שמשפק להם את הוצאות החתונה ושאר צרכיהם ההכרחיים.

כתב הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל (בתוכחת חיים - בראשית): ישתדל אדם לעשות צדקה וגמילות חסדים במצוה זו של פריה ורביה, שאם החתן איש עני הוא, ואין לו כדי הוצאות החופה, שייסייע אותו בגופו ובממונו, וכמו כן אם הכלה היא עניה שישתדלו בצורכי נדוניתה בגופו ובממונו, וזה בכלל "והלכת בדרכיו", כי מצינו להקב"ה כביכול בכבודו ובעצמו, שנתעסק במצוה זאת תחילה... הן לעשות כל צרכי החתן שהכל ברא בשבילו של אדם, הן לברך ברכת חתנים, הן מצד הכלה לקשטה כ"ד קישוטין וכו'.

וזהו בסתם חתן וכלה - כותב רבי חיים - כ"ש וק"ו כשהוא יתום והיא יתומה, והם עניים, שיש לעשירים לשום עיני השגחתם עליהם להתנדב ולתת להם כדי ספוקן, כדי שיוציאו לצרכי חופתם... ומי שמונע עצמו מלתת להם לעניים ויתומים ויתומות לצורך נישואין, באומרו כי ע"י זה יולידו עניים אחרים לעולם... תמהני עליהם, אם לא יבואו הם ובני בניהם אחריהם לידי עניות, והעניים הללו הם ובניהם אחריהם יהיו מעשירים שבדור ומתנדבים בעם... כמו שכתב ה' מוריש ומעשיר משפיל אף מרום". עכ"ד.

אמרו חז"ל (ברכות ו): "כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמישה קולות"... וכתב הפלא **יועץ:** "עיקר שמחת חתן תהיה כאשר יודיענו מה שגילו לנו חז"ל שהנושא אשה מוחלין לו על כל עוונותיו (ירושלמי ברכות פ"ג ה"ג), שעל כן עת לחננה על נפשו שיזהר וישמר שלא ישוב עוד לכסלה. ויאמר לו: ראה חיתבתך לפני המקום שמוחל לך על כל עוונותך, והוא אמר שאתה דומה למלך שהכל חייבים בכבודך, ורוצה בשמחתך, וציוה עלינו מאד לשמחך..."

כיצד מרקדין לפני החתן...

מה נפלא היה המחזה, שעה שהיה הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל נוטל חבל בשמחת נישואין, כשהוא רוקר כבחור צעיר ומפזז בכל עוז לפני החתן, ללא שום סייג וללא שום גינוני כבוד, עד שבשמחתו כי רבה, לא נמנע מלהתנשא אל על ולעלות מעל גב השולחן, לקפץ שמה בכל אבריו ובכל ליבו ונפשו, כדי להוסיף ולהגדיל את השמחה, כשהוא סוחף אחריו את כל המוזמנים לשוש ולשמח בחדותא דליבא לכבוד החתן והכלה.

כך הייתה מדתו בשמחת נישואין, וכך גם נהג בעת השתתפותו בשמחת "שבע ברכות", כשהוא משמח את החתן במידה מרוממת, בדיבורים ובמעשים, הנובעים מן הלב, אשר השרו שמחה עצומה בלבבות הנאספים בכלל, ובלב של החתן-בפרט.

וכשנפטר רבי הירש לבית עולמו סיפר המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א שבח: "הלא עומדת עתה מול עיני דמותו של ר' הירש, כאשר בשמחת שבע ברכות בה נכחתי, הגיע ר' הירש ושימח את החתן בפיקחות נפלאה בדברים ובמעשים, שממש לא היה אפשר להאמין שזהו אותו ר' הירש שלומד מוסר מתוך בכיות נוראות..."

ר' הירש

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

הסיפור שסיפרתי לילדי

בכזו רצינות, שגרמה לרב להתיישב על מקומו ולבקש מהרבנית להזמין עבורו כרכרה מהירה שתוביל אותו לתחנת רכבת. זה יעלה יותר, אבל הוא גם יגיע מהר יותר.

המשיך הזקן ללהג על נושאים רבים, אך ביני לביני הלכה ונשזרה הסיבה לשמה הגיע: בעבר כיבדו אותו לשמש כסנדק אצל נכדו, אך התינוק נפטר רח"ל. כעת מכבדים אותו שוב בסנדקאות, והוא שואל האם הסכמתו לשמש כסנדק לא עלולה לסכן את חיי הנכד הנוסף? ... לשם כך הוא הגיע לרב, מסיבה זו הטריד אותו, ולכן צעק שוב ושוב שמדובר ב"פיקוח נפש!"

"אל תקבל את הסנדקאות!" פסק הרב והחל לצעוד. הזקן התחנן: "עוד מילה אחת! איזה שם נקרא לילד, האם לקרוא לו משה, בשם אביו זקנו, כפי שרצינו לקרוא בשם התינוק המת?" גם אם רצה הרב להמשיך בדרכו, לא יכל. הזקן תפס בכנף מעילו. "שב נא!" פקד הרב וכנף המעיל נשמט. הרב ירד את המדרגות בריצה, ותוך כדי כך צעק: "רוצה אתה בשם? בנימין, גבריאל, אריה, זאב, צבי וכיוצא באלה!" הוא קפץ לכרכרה והבטיח לעגלון תשלום כפול אם יספיק את הרכבת המהירה.

* * *

בתחנה התפרץ הישר אל הרציף - כדי לשמוע מקרוב את צפירת הרכבת שעוזבת את התחנה... "עמדתי נדהם במקומי" שחזר הרב לאחר מכן "מה יחשוב עלי ראש הממשלה, אם לא אתייצב לראיון בשעה הקבועה? והלוא אני הייתי צריך לשמש דובר של המשלחת!..." רכבת נוספת הייתה אמורה לצאת רק בשעה 11. בלב חמוץ פנה לשוב הביתה, ואז גילה מולו את שני נציגי הקהילה הנוספים. גם הם לא נסעו כאשר הבחינו שהרב נעדר. סיכמו השלושה לשוב אל התחנה בשעה 11.

כאשר נפגשו שוב בתחנה, גילו רציף הומה מהמון רועש ונרגש. קרה אסון מחריד: הרכבת המהירה בה רצו לנסוע בבוקר, התנגשה בדרך ברכבת אחרת... ישנם עשרות הרוגים ופצועים!

"אכן צדק הזקן" סיכם הרב את סיפורו המדהים "היה זה ענין של פיקוח נפש. של הצלת חיי אדם... של הצלת החיים שלי..."

* * *

כעבור שנה הזמינו את הרב לסדר קידושין בעיירה קטנה. בראש הנאספים עמד הזקן. משראה אותו הכריז: "רבתי! זהו האיש שהציל את חיי נכדי". הוא רמז לאשה שניגשה אל הרב, ובידה ילד קטן. "אדוני הרב" סיפר הזקן "זהו נכדי בנימין גבריאל אריה זאב צבי". הרב תמה: "למה קראתם לו בכל כך הרבה שמות?" והזקן לא הבין: "הלוא אדוני הרב בעצמו ציונה כך!" ואז נזכר הרב ברשימת השמות שהוא הפריח באוויר רק כדי להיפטר מהזקן הטרדן. הזקן שבזכות הסבלנות כלפיו ניצלו חיי הרב...

נשלח ע"י בר. בית שמש

מכון 'אהבת אמת' - ירושלים

הציבור מוזמן להשתתף בסדנה בנושא מידות טובות, המונחת ע"י הרב נפתלי וינברג שליט"א. הסדנה מתקיימת מידי יום שלישי, בשכונת 'שערי חסד' ירושלים, בין השעות 8-9 בערב. יש לתאם השתתפות בטלפון: 02-5671812 מספר המקומות מוגבל.

לאחרונה סיפרתי לילדי סיפור, התגובה הנלהבת שלהם גרמה לי לחשוב שחבל לא לתת לעוד ילדים (ומבוגרים!) להתלהב מהסיפור המדהים הזה.

משלחת מטעם קהילת מיינץ ('מגנצה') בראשות רב העיר רבי מאיר להמן זצ"ל, עמדה להיפגש עם ראש ממשלת גרמניה בקשר לנושא ציבורי חשוב. הפגישה נקבעה לשעה 11 לפנה"צ. על מנת להגיע בזמן, היה על חברי המשלחת לצאת ברכבת המהירה של השעה 8:45 בבוקר. כאשר התכונן הרב לצאת לתחנת הרכבת שמע לפתע קול זר מחדר ההמתנה: "אני רוצה לדבר עם הרב באופן דחוף!" "לא תוכל לדבר כעת עם בעלי" - השיבה הרבנית - "הוא נוסע ויחזור מחר."

"אי אפשר לדחות את הענין עד מחר!" - התעקש הזר - "זהו ענין של פקוח נפש, חיי אדם מוטלים על כף המאזנים!" כששמע הרב את המלים האחרונות פתח מיד את הדלת, והכניס את האיש: אדם בגיל השיבה. עם בגדים אפורים וזקן לבן. הלה התפרץ בקול רם: "אדוני! הצל נא נפש! הצל חיי איש הנתונים בסכנה!" "כמובן שאעשה כל מה שביכולתי להציל חיי איש" ענה הרב.

"רבי" - שאל הזקן "האם מעלת כבודו מכיר אותי?" "לצערי לא". "כיצד אין כבודו מכיר אותי? האם לא ראה אותי בבית הכנסת, בשנה שעברה, בשבת שובה?" "אינני זוכר" "אין כבודו זוכר אותי, אבל אני זוכרו היטב. הוא דרש אז לפני הצבור. זכורני היטב את כל דרשתו על הפסוק..." "אבל, ידידי" הפסיק הרב את שטף דבורו "רצית לומר לי איך עלי להציל חיי אדם?" "כמובן אגיד לו זאת תיכף. אולם כבודו דרש אז יפה מאד. הייתי נרגש, עד כי דמעות זלגו מעיני. בבואי לביתי חזרתי על דרשתו מלה במלה. אכן, חוננתי ברוך השם בזיכרון טוב. האם רוצה כבודו שאחזור כעשיו על כל דרשתו?"

* * *

כפי שכבר הבחנתם מדובר בטרחן שתופס את הרב בשעת בוקר לחוצה, ואינו חדל לפטפט. מקודם צעק "פיקוח נפש", אך כעת עומד מלוא הזמן לרשותו!... הרב הבין שהזקן לא מתכוון לעזוב אותו לנצח. הוא הזכיר לו את מטרת בואו, וביקש לשמוע באיזה פיקוח נפש מדובר. "כן, כבודו צודק" השיב "לא אעכב אותך יותר מכפי הצורך. אך, כשנזכר אני באותה דרשה... אהה, כמה יפה הייתה!"

הרב (בנחרצות!): "אעזוב אותך כאן ואסע אם לא תאמר לי מיד מה רצונך ממני!" הזקן (בהשתאות): "כבודו רוצה לעזוב אותי ולנסוע, בשעה שהוא יכול להציל נפש אדם!?"

סוף סוף נכנע הזקן: "נעבור לעניין!" פסק. ואז התחיל לספר כיצד התחתן למזל טוב לפני 30 שנה, ואיך חי עם אשתו עליה השלום עד שהלכה לעולמה לפני 6 שנים. בשלב זה חזר להתפייט: "אהה, רבי. אהה, רבי. היתה זו אשה טובה וצנועה, שאין כמוה..."

הרב הציץ בשעונו והבחין שהוא עומד לאחר את הרכבת. קם ממקומו וניגש אל הדלת. בתגובה רץ הזקן ונעמד בפתח. "אדוני הרב, אסור לו לנסוע. נא לא לשכוח, שעל כבודו להציל חיי אדם!" "אבל" התחנן הרב "אינני יכול להבין מאומה מדברייך. מה לי ולאשתך המנוחה? את חייה כבר לא אוכל להציל". הישיש התחנן